

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา สด๖๑๐๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจ
และการปกครองสมัยรัตนโกสินทร์

ครูผู้สอน ครูอุบล พันธุ์อ้วน

ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญ
ทางเศรษฐกิจและการปกครอง
สมัยรัตนโกสินทร์

จุดประสงค์การเรียนรู้

อธิบาย วิเคราะห์ ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริม
ความเจริญทางเศรษฐกิจและการปกครอง
ในสมัยรัตนโกสินทร์ได้ รวมทั้งมีความภาคภูมิใจ
ในประวัติศาสตร์ชาติไทย

สมัยรัตนโกสินทร์เป็นสมัยที่มีพัฒนาการความเจริญด้านเศรษฐกิจและการปกครองอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยหลายอย่าง
ที่ช่วยส่งเสริมความเจริญ

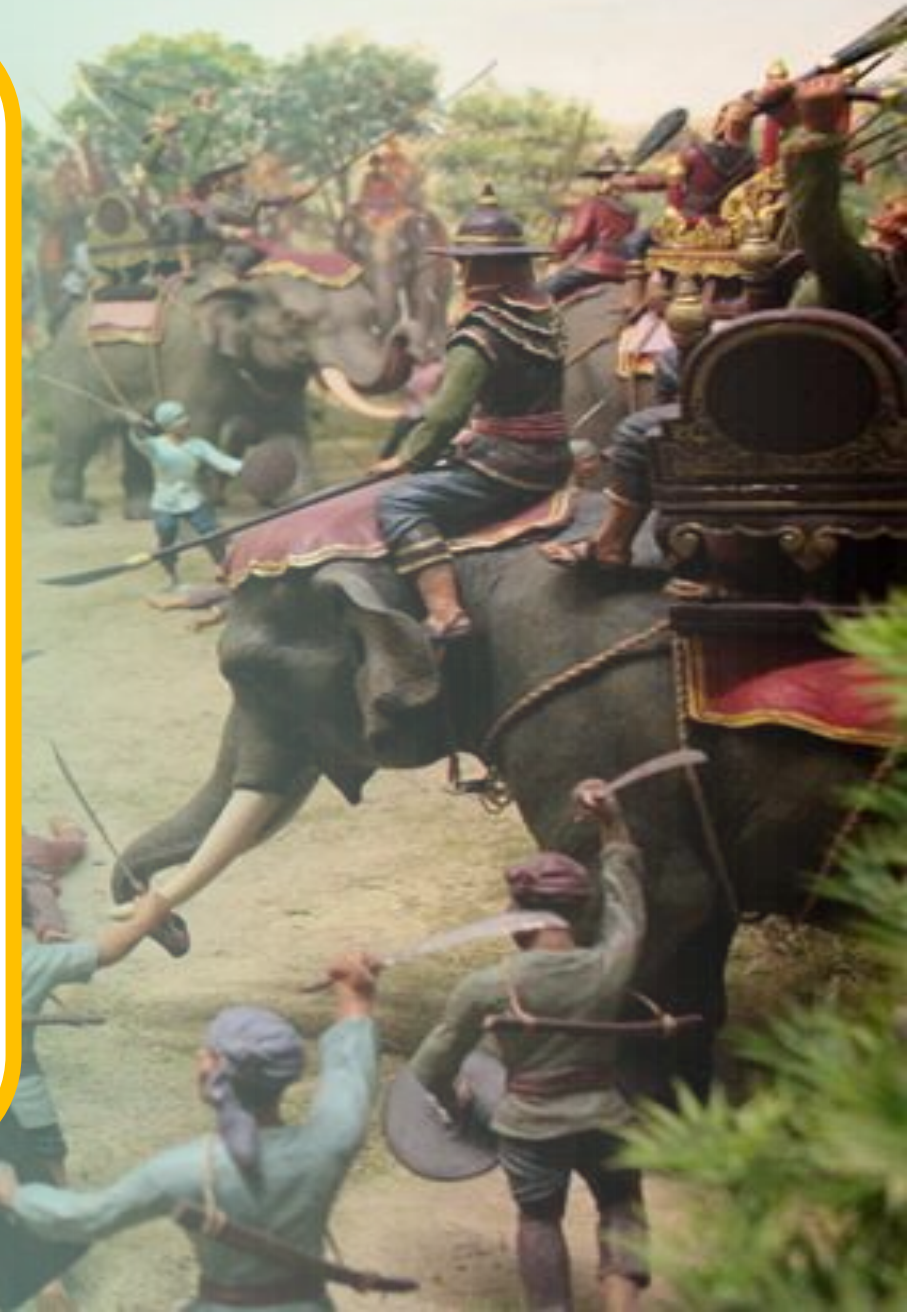
ประเทศไทยมีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น
ด้วยพระมหากษัตริย์ของพระมหากษัตริย์ไทย
ทรงพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ที่ทำให้ประเทศชาติรอด
พ้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น

ที่มา:<https://thainationhistory.blogspot.com/p/๒๓๒๕-๒๐๐-๑.html>

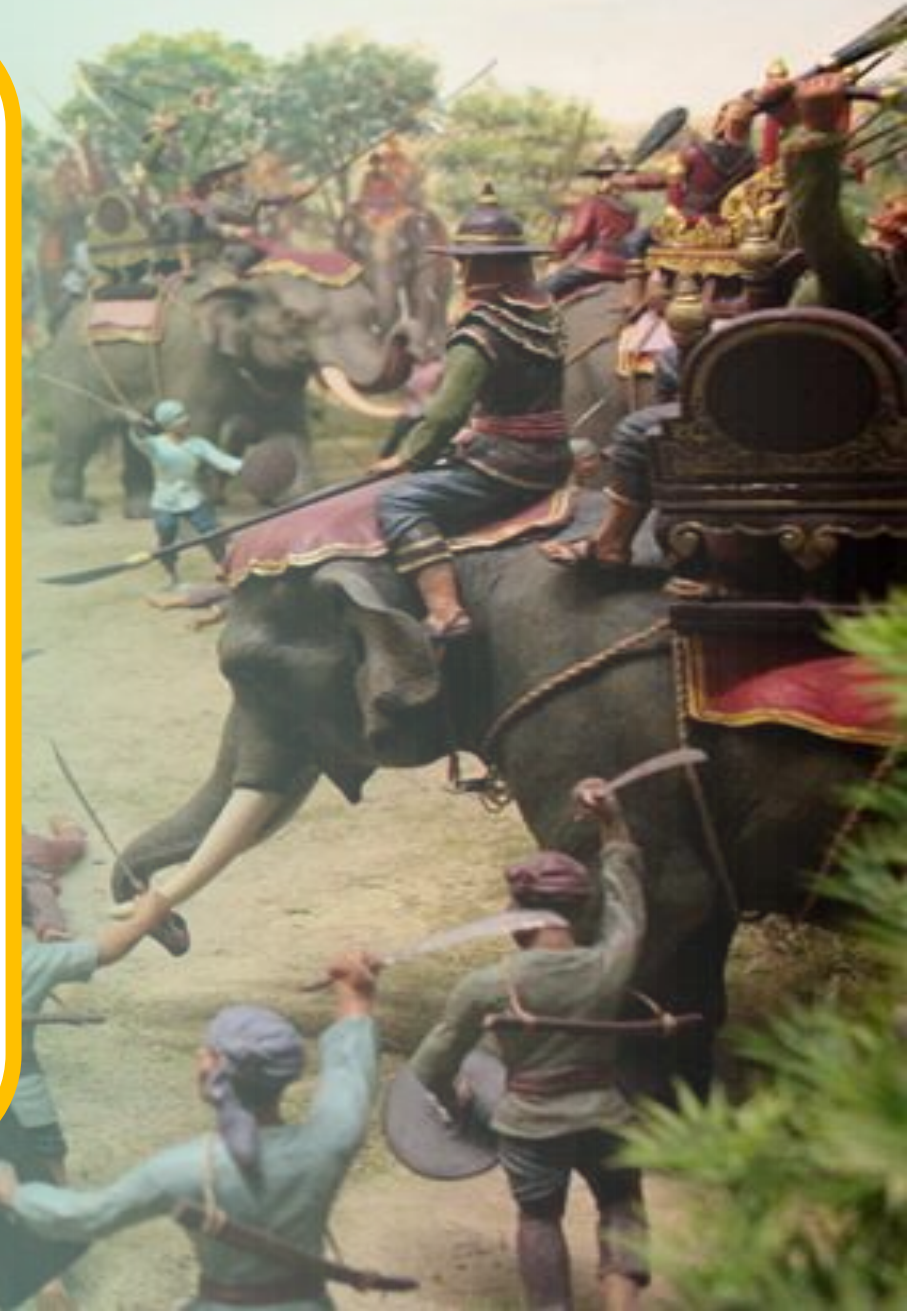
๑. ปัจจัยด้านผู้นำ

การสร้างความมั่นคงปลอดภัย
ให้แก่บ้านเมือง ผู้นำของไทย
สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้ทำ
สงครามเพื่อป้องกันรักษา
ขยายอำนาจของกรุงรัตนโกสินทร์

ปัจจัยด้านผู้นำ

- การทำสงคราม ๙ ท้าพ
 - ปัญหาภัยฝรั่งเศสในสมัยรัชกาลที่ ๔
- ได้ดำเนินการเจรจาทางการทูต
เพื่อผ่อนปัญหาหนักให้เบาลง
จนสามารถรักษาเอกราชไว้ได้

ทำไมไทยชนะ
สงคราม ๙ ท้าพ
ถึงแม้ว่าพม่า
จะมีไพร่พลมากกว่า

เพราะพระปรีชาสามารถการวางแผน
ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลกมหาราช ที่ใช้กลยุทธ์
แบบกองโจร

ปัจจัยด้านผู้นำ

ที่ส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจและการปกครองสมัยรัตนโกสินทร์
ด้านการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่บ้านเมือง

เพราะเหตุใด?

รัชกาลที่ ๓ ได้รับฉายาว่า กษัตริย์เจ้าสัว

พ.ศ. ๒๓๖๕ พระองค์ได้รับสถาปนา
เป็นกรมหมื่นเฉษฏาบริพัตร
กำกับราชการกรมท่า กรมพระคลัง
มหาสมบัติ กรมพระตำรวจว่าการภูิกา

นอกจากนี้ยังได้ทรงรับพระกรุณา
ให้แต่งสำเภาหลวงออกไปค้าขาย
ณ เมืองจีน จึงได้รับพระราชสมัญญา
นามว่า “เจ้าสัว”

ด้านเศรษฐกิจ ทรงพระราชทาน
ทรัพย์สินที่สำคัญที่สุดแก่ประเทศไทย
คือ **ส่วนที่พระราชทานไว้แก่แผ่นดิน**
เก็บรักษาไว้ในถุงแดงจำนวนหลาย
หมื่นชั่ง ซึ่งในสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้ทรง
นำมาเป็นค่าชดใช้แลกเปลี่ยนอธิปไตย
ของชาติในกรณีพิพาทดินแดนระหว่าง
ไทยกับฝรั่งเศส ร.ศ.๑๑๒

พระมหากษัตริย์ผู้ทรงปรีชาสามารถด้านการค้าเรือสำเภา
คือ พระมหากษัตริย์องค์ใด

รัชกาลที่ ๓

พระมหากษัตริย์ผู้ทรงได้รับสมัญญานามว่าเป็น
“บิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย” คือ พระมหากษัตริย์องค์ใด

รัชกาลที่ ๔

พระมหากษัตริย์ผู้ทรงประกาศเลิกทาสและเลิกระบบไพร่
คือ พระมหากษัตริย์องค์ใด

รัชกาลที่ ๕

พระมหากษัตริย์ผู้ทรงวางรากฐานการศึกษาไทย
คือ พระมหากษัตริย์องค์ใด

รัชกาลที่ ๖

**วิเคราะห์ว่าในอดีต
แม่น้ำเจ้าพระยา
มีความสำคัญอย่างไร
กับเมืองบางกอกหรือ
กรุงเทพมหานคร**

๒. ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์

กรุงรัตนโกสินทร์หรือกรุงเทพฯตั้งอยู่บริเวณ
ตอนล่างของแม่น้ำเจ้าพระยา มีความอุดมสมบูรณ์
และอยู่ใกล้กับอ่าวไทย ทำให้มีเรือจากต่างชาติเข้ามา
ค้าขายเป็นจำนวนมากซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนา
เศรษฐกิจของไทย

๓. ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความสงบสุข คนในสังคมมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน แม้จะหลากหลายเชื้อชาติศาสนา แต่พระมหากษัตริย์ทรงอุปถัมภ์ประชาชนทุกศาสนา ทุกเชื้อชาติเท่าเทียมกัน

จึงไม่มีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างคนในสังคม ทำให้ประเทศสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

๕ ชั้นปฏิบัติ

คำชี้แจง

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

๑. นักเรียนทำใบงานที่ ๒
เรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญ
ทางเศรษฐกิจและการปกครอง
สมัยรัตนโกสินทร์
๒. ครูและนักเรียนร่วมกัน
เฉลยใบงาน หน้าชั้นเรียน

คำชี้แจงบทบาทครูปลายทาง

๑. ครูอ่านคำชี้แจงใบงานที่ ๒
เรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญ
ทางเศรษฐกิจและการปกครอง
สมัยรัตนโกสินทร์
๒. ครูเดินดูและให้คำแนะนำ
ตามความเหมาะสม

ใบงานที่ ๒

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญ
ทางเศรษฐกิจและการปกครอง
สมัยรัตนโกสินทร์

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านบทความ **เจ้าสัวเรือสำเภา ไกยรายได้เข้าชาติ** **"รัชกาลที่ ๓" รักษาเอกราช ด้วยเงินถุงแดง แล้วตอบคำถามตามที่กำหนด**

เจ้าสัวเรือสำเภา ไกยรายได้เข้าชาติ "รัชกาลที่ ๓" รักษาเอกราช ด้วยเงินถุงแดง

พลิกแผ่นดินกอบกู้เศรษฐกิจ พระคลังหลวงเงินคลัง นำพัฒนาประเทศ

เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นครองราชย์สมบัติ ต้องยอมรับว่าในครานั้นประเทศไทยตกอยู่ในภาวะยากจน เนื่องจากเมื่อต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ต้องใช้เงินจำนวนมากทำนุบำรุงบ้านเมืองขึ้นมาใหม่ ประกอบกับบ้านเมืองยังมีภาระสงครามต่อเนื่องมาตั้งแต่ครั้งเสียกรุงศรีอยุธยา เหตุนี้เอง พระองค์จึงดำริหาทางนำรายได้เข้าสู่รัฐ อย่างหนึ่งคือ การจัดเก็บภาษีขึ้นมาจากเงินเข้าท้องพระคลังหลวง เช่น จังกอบ ฤชา ส่วย เงินค่าราชการจากพวกไพร่ เงินค่าผูกปี่ซื้อมือจีน เป็นต้น รายได้ของรัฐจึงมีเพิ่มมากขึ้นกว่ารัชกาลก่อนๆ และที่สำคัญ คือ ภาษีที่ตั้งขึ้นมาไม่ถึง ๓๕ อย่าง นอกจากนี้ ทรงตั้งระบบการเก็บภาษีโดยให้เอกชนเป็นผู้เรียกเก็บภาษี เรียกว่าระบบเจ้าภาษีนายอากร การเก็บภาษีด้วยวิธีนี้ทำให้เกิดผลดีหลายประการ เพราะสามารถป้องกันการทุจริตจากขุนนาง สามารถเก็บเงินเข้าพระคลังได้ตามเป้า เมื่อรายรับจากภาษีมีมากขึ้นก็ยังป้องกันเงินรั่วไหลได้ จึงทำให้พระคลังมีฐานะมั่นคง

รายได้เข้าประเทศ จากการค้าสำเภา เสถียรภาพมั่นคง รัฐมีเงินเพิ่ม

นอกจากนี้ เมืองไทยยังส่งเรือสินค้าเข้าไปค้าขายในประเทศต่างๆ เนื่องจากพระองค์ทรงสนพระราชหฤทัย และเชี่ยวชาญการส่งเรือสินค้ามาตั้งแต่ครั้งดำรงพระยศเป็นพระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ในรัชกาลที่ ๒ เมื่อพระองค์เสด็จขึ้นครองราชสมบัติ จึงทรงสนับสนุนการค้าขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก ทรงมีเรือกำปั่นพาณิชย์ประมาณ ๑๑-๑๓ ลำ เรือกำปั่นของขุนนางที่สำคัญอีก ๖ ลำ ทำการค้ากับเมืองจีนเป็นส่วนใหญ่ ได้กำไรมาไม่แพ้การเก็บภาษีอากร รายได้นี้จึงได้นำมาใช้ในการทำนุบำรุงบ้านเมือง การป้องกันประเทศ การศาสนา และด้านอื่นๆ ได้อย่างเต็มที่ ทั้งในรัชสมัยของพระองค์เองและในรัชสมัยต่อมา กล่าวคือ รายได้ของแผ่นดินในรัชกาลนี้ปรากฏว่าสูงชันมาก บางปีมีจำนวนมากถึง ๒๕ ล้านบาท

"ถุงแดง" และทรัพย์สินของพระองค์ช่วยชาติ

สมัยรัชกาลที่ ๕ ประเทศไทยในสมัยนั้นมีข้อพิพาทกับฝรั่งเศส เพื่อแย่งชิงดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง คือ ดินแดนประเทศลาวในปัจจุบัน ใน พ.ศ. ๒๔๓๖ เกิดศึกพระยอดเมืองขวาง ซึ่งเป็นขุนนางไทยที่รักชาติขึ้นที่ได้ต่อสู้กับนายทหารฝรั่งเศสซึ่งถูกส่งมาจับไล่ทหารไทยออกจากเมืองทหารฝรั่งเศสแท้ นายทหารฝรั่งเศสตาย ๓ คน ทหารถูกฆาตกรรมประมาณ ๒๐ คน มีทหารไทยตาย ๕-๖ คน รัฐบาลฝรั่งเศสได้ส่งเรือรบโตเมต์กับเรือคิงคองสองลำ เข้ามาในน่านน้ำไทย สลอบกับเรือคู่ดังซึ่งเข้ามาจอดอยู่หน้าสถานทูตฝรั่งเศสอยู่แล้วตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๕ ทั้งนี้ก็เพราะฝรั่งเศสมีเจตนาจะยึดครองดินแดนไทยให้ได้ โดยเฉพาะถ้ามีเรือรบจอดอยู่กลางกรุงเทพฯ ถึง ๓ ลำ

เมื่อเรือทั้ง ๒ ลำของฝรั่งเศสเข้ามาถึงป้อมพระจุลจอมเกล้า เรือรบฝรั่งเศสของไทยจึงยิงเรือรบฝรั่งเศสเพื่อรักษาอธิปไตยของชาติไทย ขณะนั้นฝรั่งเศสเป็นมหาอำนาจ และประสงค์จะยึดครองไทยเป็นอาณานิคมเหมือนดังที่ยึดครองดินแดนประเทศต่างๆ ในอินโดจีนไว้หมดแล้ว และนำเรือรบรุกสำเภาเข้ามาได้เป็นผลสำเร็จ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงต้องยอมเสียเงินเพื่อรักษาสันติภาพ มีการเจรจาทันทีระหว่างไทยกับฝรั่งเศสซึ่งในที่สุดไทยต้องยอมตามข้อเรียกร้องของฝรั่งเศส โดยยอมขอใช้ค่าเสียหายให้ฝรั่งเศส เป็นเงิน ๓ ล้านบาท และไทยต้องละสิทธิในดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงให้แก่ฝรั่งเศส และฝรั่งเศสได้เข้ายึดเมืองจันทบุรีไว้เป็นตัวประกัน ซึ่งยึดไว้เป็นเวลานานถึง ๑๐ ปี เหตุการณ์นี้ถือเป็นเหตุการณ์อัปยศ เรียกว่า **มฤตกรรม ๒๔๓๖**

สมภพ จันทบรรณา อธิบดีรองอธิบดีกรมศิลปากร เขียนเล่าไว้ว่า "พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงทราบข่าวในหัวค่ำ "ถุงแดง" จำนวนสามหมื่นชั่ง (๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท) ที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานไว้สำหรับแผ่นดิน และ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มิได้ทรงนำไปใช้จ่าย มาทรงใช้ในการนี้ และส่วนที่ยังขาดอยู่ ๒ แสนบาทนั้นใช้พระราชทรัพย์ส่วนตัวพระองค์ของพระบรมวงศานุวงศ์โดยพระองค์อย่างยิงฝ่ายในช่วยกันออก ส่วนใหญ่เป็นของ สมเด็จพระบรมราชสุดาวชิราภรณ์ราชประยูร ซึ่งทรงเก็บไว้ใช้ดูแลส่วนนี้" ซึ่งนับได้ว่า "เงินถุงแดง" นี้ ช่วยรักษา "เอกราช" ของชาติไว้ได้ หากไม่แล้วความพยายามหลากหลายวิธีของฝรั่งเศสก็จะต้องสิ้นฤทธิ์และไทยจะต้องตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส

หากในเวลานั้น เมืองไทยไม่มีพระมหากษัตริย์ที่ทรงพระปรีชาสามารถในด้านเศรษฐกิจ ดั่งเช่นพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เราก็จะไม่เงินถุงแดงที่เราเอาไว้ใช้ไปบ้านโตเมือง ทำให้รักษาเอกราชไว้ได้ พลกนิกรไทยทั้งปวงสมควรน้อมสำนึกในพระมหากษัตริย์ และเกิดทศนุพระเกียรติคุณของพระองค์ให้อึ้งใหญ่ไพศาลตลอดกาล

ปรับปรุงจาก : <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/wangsaewang>

เฉลยใบงานที่ ๒

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญ
ทางเศรษฐกิจและการปกครอง
สมัยรัตนโกสินทร์

๑. บทความได้กล่าวถึงพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์ใด

.....
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๓)
.....

๒. บทความได้กล่าวถึงพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์

พระองค์นี้ในด้านใด

.....ด้านสร้างความมั่นคงความปลอดภัยให้แก่บ้านเมือง
.....และการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
.....

๓. ถ้าเมืองไทยในสมัยนั้น ไม่มีเงินทองแดงซึ่งได้จากการค้า
และภาษีอากรเก็บสะสมไว้ สถานการณ์ในปัจจุบันนี้
อาจจะเป็นอย่างไ

.....
ประเทศของเรา จะไม่มีเงินไปใช้ไถ่เอกราชจากประเทศ
.....
มหาอำนาจตะวันตกที่เข้ามาล่าอาณานิคมในสมัยรัชกาลที่ ๕
.....

สรุปบทเรียน

ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจและการปกครอง สมัยรัตนโกสินทร์

สมัยรัตนโกสินทร์เป็นสมัยที่มีพัฒนาการความเจริญด้านเศรษฐกิจและการปกครองอย่างต่อเนื่องโดยมีปัจจัยหลายอย่างที่จะช่วยส่งเสริมความเจริญได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม

ประเทศไทยจึงมีความมั่นคงเป็นปึกแผ่นด้วยพระมหากษัตริย์ของพระมหากษัตริย์ไทยทรงพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ที่ทำให้ประเทศชาติรอดพ้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น

บทเรียนครั้งต่อไป

สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น :
พัฒนาการทางด้านการเมือง
การปกครอง

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบงานที่ ๓

เรื่อง สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น :
พัฒนาการทางด้านการเมือง
การปกครอง

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

